

„Osobnostné profily osôb začínajúcich liečbu z dôvodu závislosti na alkohole a vybrané ukazovatele efektívnosti terapie“

*Dr. Barbara Bętkowska-Korpała,
Ústav lekárskej psychológie
Katedry Psychiatrie Jagelovskej univerzity Collegium Medicum,
31-501 Kraków, ul. Kopernika 21a,
email: bbetkowska_korpala@cm-uj.krakow.pl*

Úvod:

Osobnostné ukazovatele problematickeho požívania alkoholu a horších výsledkov terapie závislosti sú spojené s vysokou úrovňou neurotizmu, a nízkou úrovňou svedomitosti a zmierlivosti. Poznanie osobnostných činiteľov spolu s ďalšími prediktormi nám umožňuje nasmerovať proces liečenia a optimalizovať jeho výsledky. Cieľom výskumu je analýza osobnosti osôb, u ktorých bola rozoznaná choroba závislosti na alkohole a jej prepojenie s vybranými ukazovateľmi liečenia.

Materiály a metodika:

Preskúmaných bolo 977 osôb (76% mužov a 24% žien), priemerný vek 42 rokov.

Výskum bol vykonaný počas prvého mesiaca od momentu prihlásenia sa na terapiu, v 12 inštitúciách zaoberajúcich sa liečbou závislosti na území Poľska. Kvalifikačným kritériom skúmanej skupiny bolo rozoznanie syndrómu závislosti na alkohole, súhlas pacienta s výskumom a možnosť vykonania výskumu v podobe testu.

Využitý bol Diagnostický hárok – vyplňaný odborníkmi (hodnotil intenzitu objavov závislosti a iné prediktory liečby, ako napr.: rodinná záťaž na alkoholizmus, vek, zamestnanie, život v trvalom zväzku) a Inventár NEO-PI-R McCrea i Costy, tvorcov modelu osobnosti Big five (Veľkej päťky), v poľskej adaptácii J. Siutu.

Výsledky:

V celej skúmanej skupine neboli pozorované priemerné odchýlky osobnostných činiteľov a ich zložiek od populačnej normy. Vzhľadom na túto skutočnosť na základe piatich hlavných činiteľov bola využitá metóda aglomerácie a metóda k-means, vďaka ktorým boli výsledne vytvorené dve zoskupenia. Prvé zoskupenie, 578 osôb (59%), sa zhodovalo s výsledkami výskumov v rôznych populáciách, potvrdzujúcich vysokú úroveň neurotizmu, a nízku úrovňou svedomitosti u osôb s problémovým požívaním alkoholu. Druhé zoskupenie sa týkalo 398 osôb (41%), ktoré dosiahli výsledky v rámci populačnej normy v rozsahu piatich základných činiteľov osobnosti. Následne bol preanalyzovaný rozdiel medzi výslednými zoskupeniami berúc do úvahy iné prediktory liečby. Test U-Manna-Whitneya poukázal na to, že osoby z prvej skupiny v porovnaní s osobami z druhej skupiny majú intenzívnejšie objavy závislosti (kritérium 2,3,5 podľa ICD-10) a sú mladšie, a Pearsonov Chi-kvadrát test ukázal, že tieto osoby sú častejšie zaťažené históriou alkoholizmu v rodine a nie sú zamestnané. Neboli však pozorované podstatné rozdiely medzi pohlaviami, vzdelaním a životom v trvalom zväzku.

Závery:

V skúmanej skupine osobnostné vlastnosti, u viac ako 40% pacientov, sa nachádzajú v populačnej norme, takže v ich prípade ich osobnosť môže byť dôležitým činiteľom podporujúcim liečbu závislosti. U skoro 60% pacientov ich osobnosť môže nepriaznivo vplývať na možné výsledky hlavne preto, že tieto osoby sú dodatočne zaťažené vyšším rizikom iných ukazovateľov, ktoré znižujú efektivitu liečby.